

Besteding hulp aan India illustreert falend Den Haag

In het kader van de ontwikkelingshulp zou Nederland India zeventien trawlers leveren. Negen zijn al verscheept. Met de resterende acht zal dat waarschijnlijk niet gebeuren, want trawlers blijken helemaal niet goed voor de Indiase vissersrij. Nederland zal India wel kunststemp leeraren. Een dure transactie voor ontwikkelingslanden. Marijke Aarden zet het falend beleid op een rij.

Van onze correspondent

JEN HAAG — Als maandag in Den Haag het overleg over de besteding van de 238 miljoen gulden ontwikkelingshulp aan India begint, staan twee zaken centraal: het niet doorgaan van de levering van acht trawlers voor de Indiase vissersrij en van de kunststemp die uit hulpeelden moet worden gefinancierd.

Beide zaken hebben een merkwaardige voor geschiedenis en zijn illustratief voor falend beleid. Dat wordt verduidelijkt door gebrek aan kennis, te weinig deskundigheid — en voorzover aanwezig, veronachtzaam — en een al te groot verlangen de Nederlandse economie te laten profiteren van hulpeelden. Dat is het grondprobleem.

In 1980 werd afgesproken, dat Nederland zeventien trawlers uit de begelopen zou leveren. Daarvan 11 er inmiddels negen naar India verscheept, de overige acht zullen pas worden geleverd, als Nederland zelfstandig onderzoek mag verrichten naar de vraag of deze moderne uitgeruste trawlers de plaatselijke kustvissersrij niet om zeep helpen. In dit voel dat niet voor.

Een woordvoerder van Ontwikkelingsamenwerking meent, dat tijdens het bestedingsoverleg, de knoop wordt doorgeslagen. Stijfwegen gaat men al uit van een andere bestemming voor de nog resterende veertien miljoen die voor de acht trawlers waren uitgetrokken.

Arnstien

Het afgelopen jaar is Ontwikkelingsamenwerking door vele deskundigen bestudeerd met vragen over de averechte effecten van de arnstien in India, die door de levering van de trawlers hun broodwinning verliezen.

Een van de deskundigen, die meent, dat Nederland de trawlerlevering aan India een stille dood wil laten sterven, is de econoom drs F. W. Blase. Hij werkte twee jaar voor de Wereld Voedsel Organisatie

(FAO) van de Verenigde Naties in het Indiase Madras. Het bevreemdt hem dat Nederland zo weinig prijs heeft gesteld op deskundigheid van de FAO.

"De enige keer dat ik ben benaderd, was met de vraag of de gegevens van het vorig jaar verschenen boekje 'De blauwe revolutie' van de Landelijke India Werkgroep in Utrecht kloppen. Nou, dat is uitstekend," aldus Blase. De contacten gaan nu wat vlوتر. Blase is onlangs op het departement ontboden.

Melden

Daaraan ging een nogal taaië strijd voort. Voor het eerst gaf hij zijn visie op de ontwikkelingen van de Indiase vissersrij aan de Tweede Kamercommissie voor Ontwikkelingsamenwerking, die in 1980 op bezoek was in dat land. "Ik heb toen onmiddellijk tegen de Nederlandse consul gezegd, dat ik de commissie — waarin Lubbers (CDA) en Den Uyl (PvdA) zaten — wel wat te melden had. Ik heb alles keurig op papier gezet, en gezegd dat ik beschikbaar was voor verdere informatie. Maar ik heb nooit meer wat gehoord. Een jaar later heb ik de commissie-Claus opnieuw gezegd, dat de levering van de trawlers de hekslag zou betekenen voor de traditionele vissers."

Blase: "Als econoom zie ik dat die trawlers helemaal niet zo winstgevend zijn voor de Indiase economie en de bevolking. Dat heeft alles te maken met de veronachtzaming, dat de economie in ontwikkelingslanden kan opbloeien als er een lucratieve afzet is."

"Tien jaar geleden was dat met de garraten het geval, maar het heeft nu compleet veranderd. In de tijd is de prijs van de garraten met zestig procent gedaald, en is de brandstof voor de schepen zestig procent duurder geworden. Er is nu sprake van een overaanbod, want Japan, Taiwan, Maleisië en Sri Lanka storen zich met moderne schepen eveneens op de vis. De FAO is daar trouwens schuldig aan, omdat die de grootsschuldigheid in voorgaande jaren stevig heeft gepropageerd."

Volgens Blase is het belangrijk dat een land dat een vissersrij-politiek wil opzetten, zich niet in onrendabele activiteiten stort. Onze onderzoekster plekke tonen aan, dat subsidie voor de trawler-vissersrij de schakel zoveel gaat kosten, dat het land in twee jaar blut is. Uitgangspunt voor New Delhi is dat de vissersrij een impuls geeft aan de export en dat er meer dollars terugkomen dan er in werlden gestopt. Het omgekeerde is het geval.

Om de vissersrij winstgevend te maken, moeten de vissers dicht bij de kust blijven, want dat houdt de stroomkosten laag. Maar in die kustwateren zitten de traditionele vissers met hun brede sleepnetten, hun enige bezit.

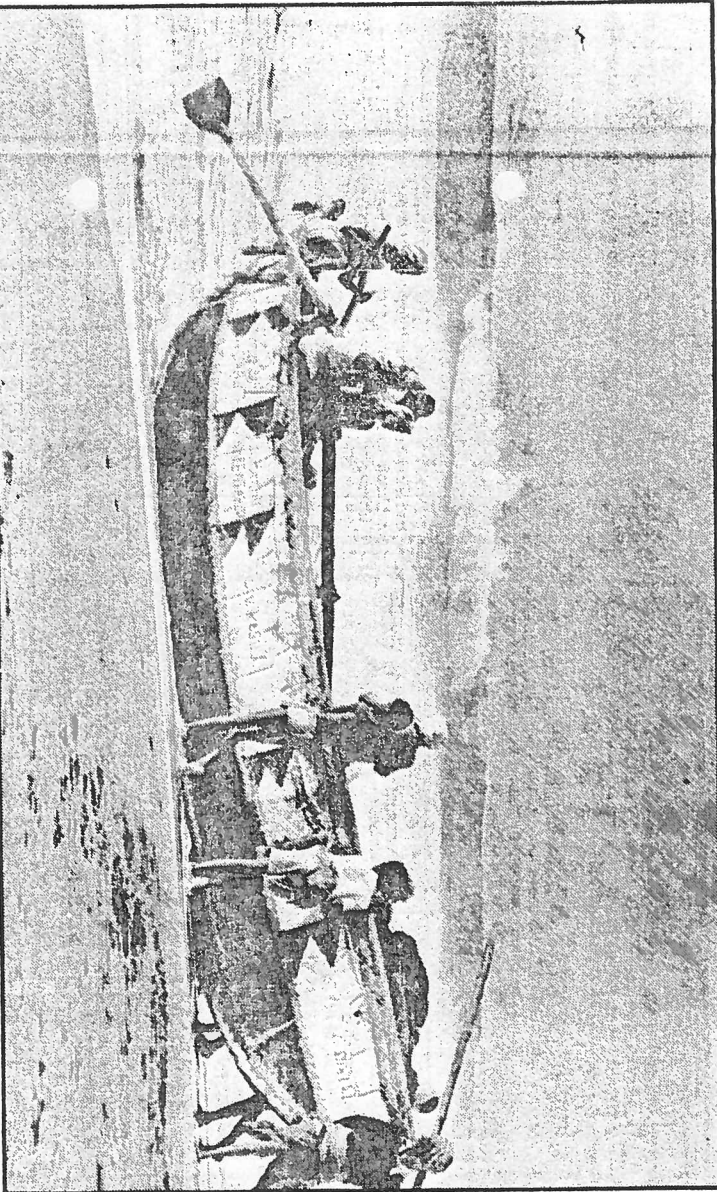
Trawlers kunnen daar moeilijk tussendoor zigzagen, en zo worden maar al te vaak de netten stukgevoerd. Dat betekent dat de gedupeerde van de ene dag op de andere straat arm is en anderen in zijn val meesleept. Want vijftig procent van de vissersrij-bevolking is in dienst van vissers die het geluk hebben dat ze over een net beschikken.

Wil het Nederlandse beleid zich richten op de arnstien, dan kun je beter 20 duizend kilo netten leveren, dan een paar mensen gelukkig maken met een schip, meent Blase. Voor die nieuwe strategie van de FAO is Delhi "nogal koppig".

"Vermoeed wordt dat we via steekproef acties de vissers trachten te mobiliseren in een soort vakbond. In feite moeten we de indruk wegzetten, dat we bezig zijn met subversieve acties."

Behoefte

Volgens Blase gaat het tijdens het bestedingsoverleg vaak zo, dat het donderland de bestelling ongetuigd Ontwikkelingsamenwerking wil laten uitvoeren van zaken geven over de Nederlandse verankering, maar een woordvoerder geeft toe dat kunststemp wel hoog genoteerd zal zijn. Aan dat laatste is onvoldoende baren behoefte, doordat India zijn kunststempfabrieken niet op volle draai kan laten draaien, door gebrek aan kolen en olie.

Indiase vissers kiezen zec. Hun traditionele vorm van vissen is niet bestand tegen het vissen met trawlers, doordat die grote boten hun netten stuk varen.

Sinds 1969 heeft Nederland voor ruim 1 miljard gulden aan kunststemp naar India geëxporteerd. Dat is voor ongeveer de helft uit hulpeelden betaald. De hoereligheden die in 1980 en 1981 werden geleverd, aldus de brochure over de kunststemp-hulp aan India van de Landelijke India Werkgroep, waren nagenoeg gelijk, alleen betaalde India er afgevoerd jaar 108 miljoen gulden meer voor.

Formeel gesproken kan India de kunststemp behalve in Nederland ook in een ander ontwikkelingsland kopen, maar Derde Wereldlanden exporteren vrijwel geen kunststemp. India komt dus automatisch bij Nederland uit, bij de Unie van Kunststemp Fabrieken, een dochter van

het staatsbedrijf DSM en de Nederlandse Sikkstof Maatschappij, dochter van de Noorse multinational Norsk Hydro. Kennmerkend voor de Westerse kunststempindustrie is de kartelvorming, gericht op nationale markten. De overschotten worden in de Derde Wereld gedumpt.

Hoog

De prijzen die op de nationale markt gelden zijn stabiel en voor de Derde Wereld instabiel, en voorzover betaald met hulpeelden zelfs samenwerking hoog. Ontwikkelingsamenwerking heeft geen enkele greep op die prijs.

En dat is opmerkelijk, want in 1980 exporteerde Nederland voor

1,47 miljard gulden aan kunststemp. Daarvan ging 540 miljoen (37 procent) naar de Derde Wereld. Vergelijken we de kunststempulpij in 1980 (405 miljoen) met de totale Nederlandse export naar de Derde Wereld, dan blijkt dat 75 procent van die export met ontwikkelingsgeld wordt betaald. Er is in Nederland geen bedrijfstak van soortgelijke omvang, waarvan de relatie met de Derde Wereld zozeer samenvalt met de ontwikkelingshulp.

Dubbel

In sommige landen, zoals Engeland, is het zeer gebruikelijk dat de overheid de zwakke bedrijven steunt via ontwikkelingshulp. Bij de

Nederlandse kunststempindustrie is er zelfs sprake van een dubbele tegemoetkoming: de Nederlandse landbouw betaalt stabiele prijzen mede dankzij het belangrijke aandeel van de exportopbrengsten, waarvoor Ontwikkelingsamenwerking een behoorlijke bijdrage levert.

Volgens de Landelijke India Werkgroep vormen maximum prijzen voor door Ontwikkelingsamenwerking te financieren kunststempsoorten, die niet hoger liggen dan de prijs van de Nederlandse groothandel, de beste oplossing. Ontwikkelingsamenwerking kan dat makkelijker afdwingen, aangezien de grootste kunststempexporteur, DKF, de dochter is van het staatsbedrijf MARIJKE AARDEN